

รายงานส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง เครือข่าย “นักสืบฝุ่น” พื้นที่เขตคลองเตย

จัดทำโดย นางสาวอภิรดี เชื้อหอม

ตำแหน่ง นักวิชาการสุขาภิบาลชำนาญการ
สังกัด ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล สำนักงานเขตคลองเตย

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ ๔๓
สถาบันพัฒนาทรัพยากรบุคคลกรุงเทพมหานคร
สำนักงาน ก.ก.

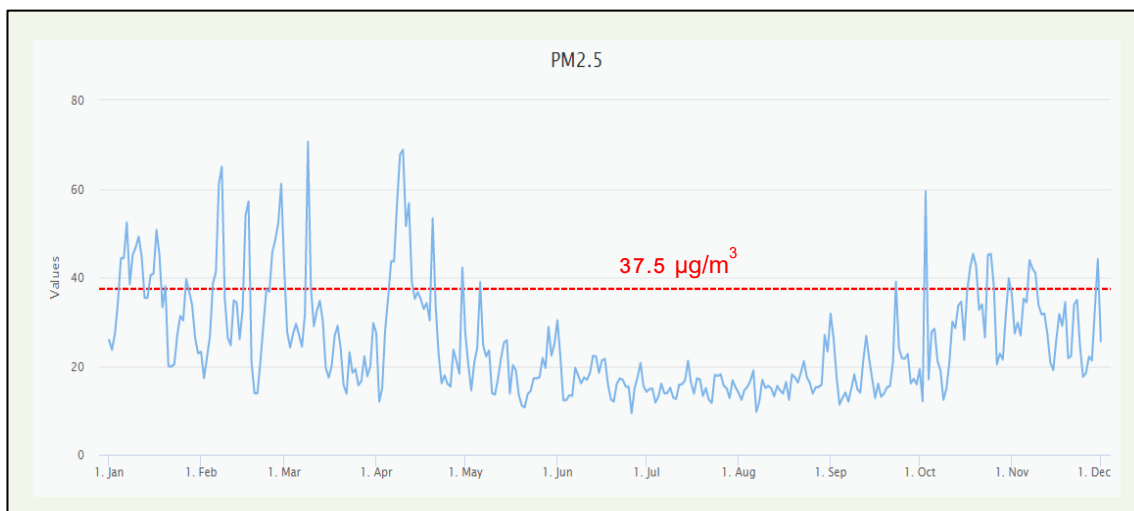
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

๑. หัวข้อ เครือข่าย “นักสืบฝุ่น” พื้นที่เขตคลองเตย

๒. ความสำคัญของการศึกษา / ที่มาของการนำเสนอ

ปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 (Particulate matter with diameter of less than ๒.๕ micro) เป็นหนึ่งในวิกฤตด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ เนื่องจากฝุ่นละอองมีขนาดเล็กที่ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า สามารถผ่านเข้าสู่ทางเดินหายใจได้ง่ายและรวดเร็ว ก่อให้เกิดการระคายเคือง แสบจมูก ไอ จาม มีเสมหะ หอบหืด หัวใจวายเฉียบพลัน หลอดเลือดสมองตีบ และที่อันตรายที่สุดอาจถึงขั้นเป็นมะเร็งปอด โดยองค์การอนามัยโลก (WHO) กำหนดค่าเฉลี่ยฝุ่นละออง PM 2.5 ในอากาศ หากมีค่าเกินกว่า ๒๕ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ถือเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ขณะที่ประเทศไทยโดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ กำหนดอันตรายของฝุ่นละออง PM 2.5 อยู่ที่ ๕๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร และได้ปรับค่าลดลงเป็น ๓๗.๕ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร โดยมีผลตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๖ แต่ไม่ว่าจะถือมาตรฐานใดค่าฝุ่นละออง PM 2.5 ของกรุงเทพมหานครถือว่าเข้าขั้นวิกฤตด้วยปริมาณเกือบ ๑๐๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร เนื่องจากประชากรหนาแน่น ความคับคั่งของการจราจร การเผาไหม้ของเครื่องจักร โดยเฉพาะเครื่องยนต์ของทั้งรถยนต์ทั้งใหม่และเก่า รวมถึงฝุ่นจากการก่อสร้างที่มีอยู่แทบทุกพื้นที่ การลักลอบเผาในที่โล่ง มาเป็นปัจจัยเกื้อหนุนทำให้คุณภาพอากาศของกรุงเทพมหานครเลวร้ายลง ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเกิดในช่วงฤดูหนาวที่อากาศนิ่งและแห้ง ส่งผลให้ฝุ่นไม่ลอยขึ้นสูง อีกทั้งปัญหามลพิษผ่านได้ยาก อากาศหยุดนิ่ง เนื่องจากมีตึกสูงปิดกั้นทางลม ทั้งนี้ปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ถือเป็นวิกฤตที่ชาวกรุงเทพฯ กำลังวิตก ซึ่งไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า ทำให้ขาดความตระหนักถึงอันตรายต่อสุขภาพ โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง ได้แก่ เด็ก ผู้สูงอายุ ตลอดจนผู้ป่วยที่เกี่ยวข้องกับระบบทางเดินหายใจ

เขตคลองเตย เป็นเขตกรุงเทพฯ ชั้นใน มีการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะย่านธุรกิจ อโศกและสุขุมวิท การจราจรหนาแน่น มีตึกสูงจำนวนมาก ทั้งที่ก่อสร้างแล้วเสร็จและกำลังอยู่ระหว่างการก่อสร้างเพื่อใช้เป็นสำนักงานและที่พักอาศัย ประกอบกับมีท่าเรือคลองเตยหรือท่าเรือกรุงเทพ โดยการทำเรือแห่งประเทศไทย ตั้งอยู่ในพื้นที่ รถบรรทุกขนาดใหญ่ขนส่งสินค้าผ่านเข้า - ออกตลอดเวลา อีกทั้งยังประสบปัญหาการลักลอบเผาสายไฟและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ การเผาเศษใบไม้หรือเศษขยะ ตลอดจนอาชีพที่ขายอาหารประเภทแป้งย่างที่ก่อไฟจากเตาถ่าน แม้กระทั่งควันจากน้ำมันการทอดอาหาร รวมไปถึงเตาเผาศพที่ไม่มีประสิทธิภาพ จากสาเหตุปัจจัยที่กล่าวมานี้ ส่งผลต่อคุณภาพอากาศในพื้นที่เขตคลองเตย มีค่าความเข้มข้นของมลพิษทางอากาศมีค่าเกินมาตรฐาน (๓๗.๕ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) และเริ่มมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนพฤษภาคมของทุกปี ดังปรากฏตามข้อมูลสถิติผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศของฝุ่นละออง PM 2.5 เฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมงในพื้นที่เขตคลองเตย ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๕

ที่มา : https://stations.airbkk.com/bma/report/show_report

สำนักงานเขตคลองเตย ในฐานะเป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่ในการบริหารจัดการคุณภาพอากาศ เล็งเห็นความสำคัญในการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ในพื้นที่ สอดรับกับ แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหาหมอกพิษด้านฝุ่นละออง” มุ่งเน้นการป้องกันและ แก้ไขปัญหาหมอกพิษเชิงพื้นที่ อีกทั้งยังสอดคล้องกับแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ ๒๐ ปี ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาสิ่งแวดล้อมยั่งยืนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ยุทธศาสตร์ย่อยที่ ๒.๑ คุณภาพสิ่งแวดล้อมยั่งยืน เป้าประสงค์ที่ ๒.๑.๔ กรุงเทพมหานครส่งเสริมให้มีการจัดการคุณภาพอากาศให้ได้มาตรฐาน กลยุทธ์ที่ ๒.๑.๔.๑ บริหารจัดการเชิงพื้นที่ให้คุณภาพอากาศ ได้มาตรฐาน และนโยบายผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ด้านสิ่งแวดล้อมดี และด้านสุขภาพดี นโยบายที่ ๑๐ จัดทีม “นักสืบฝุ่น” ศึกษาต้นตอ PM 2.5 จึงได้จัดทำโครงการเครือข่าย “นักสืบฝุ่น” พื้นที่เขตคลองเตย โดยบูรณาการความร่วมมือทั้งภาครัฐ และประชาชน ช่วยกันเป็นหูเป็นตาให้กรุงเทพมหานคร แทนเจ้าหน้าที่ ภาครัฐ ในการเฝ้าระวัง แจ้งเหตุหากพบการกระทำผิด เพื่อให้ปัญหาเหล่านี้ได้รับการแก้ไขได้อย่างครอบคลุม ทั้งถึงและทันทั่วถึง ตลอดจนมีส่วนร่วมในการสื่อสารแจ้งเตือนภัยค่าฝุ่นละออง PM 2.5 แก่สาธารณชน ให้มีการป้องกันสุขภาพอย่างเหมาะสม เพื่อสร้างความตระหนักถึงปัญหาด้านสุขภาพต่อวิกฤตฝุ่นละออง รวมถึงเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ทุกภาคส่วนมีจิตสาธารณะทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ในพื้นที่เขตคลองเตย

๓.๒ เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือของภาครัฐและภาคประชาชน ในการเฝ้าระวัง ป้องกันและ แก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ในพื้นที่เขตคลองเตย

๔. เป้าหมาย

๔.๑ พัฒนาเครือข่าย “นักสืบฝุ่นประจำชุมชน” จากผู้นำชุมชนหรืออาสาสมัครสาธารณสุขในพื้นที่ เขตคลองเตย จำนวน ๓๙ ชุมชน ชุมชนละ ๑๐ คน รวมทั้งสิ้น ๓๙๐ คน (เขตคลองเตย มีชุมชนทั้งหมด ๓๙ ชุมชน)

๔.๒ จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ในพื้นที่เขตคลองเตย จำนวน ๑ ศูนย์

๕. แนวคิด / หลักการที่ใช้ในการศึกษา

๕.๑ มลพิษทางอากาศ (Air pollution)

มลพิษทางอากาศ (Air pollution) หมายถึง ภาวะของอากาศที่มีสารเจือปนในปริมาณมากพอ และเป็นระยะเวลานานพอที่จะทำให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ สัตว์ พืช และวัสดุต่างๆ สารดังกล่าวอาจเป็นธาตุหรือสารประกอบ ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือเกิดจากการกระทำของมนุษย์ อาจอยู่ในรูปก๊าซ หยตของเหลว หรืออนุภาคของแข็งก็ได้ สารมลพิษทางอากาศหลักที่สำคัญ คือ ฝุ่นละออง (SPM) ตะกั่ว (Pb) ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO) ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO₂) และก๊าซออกไซด์ของไนโตรเจน (NO_x)

ปัญหามลพิษทางอากาศ เป็นปัญหาทางสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ และมีผลกระทบต่อสุขภาพเป็นบริเวณกว้าง กรมควบคุมมลพิษได้พัฒนาการวัดค่ามลพิษทางอากาศขึ้น โดยเรียกว่า “ดัชนีคุณภาพอากาศ (Air Quality Index : AQI)”

ดัชนีคุณภาพอากาศ (Air Quality Index : AQI) เป็นการรายงานข้อมูลคุณภาพอากาศในรูปแบบที่ง่ายต่อความเข้าใจของประชาชนทั่วไป เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนได้รับทราบถึงสถานการณ์มลพิษทางอากาศในแต่ละพื้นที่ว่าอยู่ในระดับใด มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยหรือไม่ โดยดัชนีคุณภาพอากาศหนึ่งค่า ใช้เป็นตัวแทนค่าความเข้มข้นของสารมลพิษทางอากาศ ๖ ชนิด ได้แก่

- **ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน (PM 2.5)** เป็นฝุ่นที่มีเส้นผ่านศูนย์กลางไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน เกิดจากการเผาไหม้ ทั้งจากยานพาหนะ การเผาวัสดุการเกษตร ไฟป่า และกระบวนการอุตสาหกรรม สามารถเข้าไปถึงถุงลมในปอดได้ เป็นผลทำให้เกิดโรคในระบบทางเดินหายใจ และโรคปอดต่างๆ หากได้รับในปริมาณมากหรือเป็นเวลานานจะสะสมในเนื้อเยื่อปอด ทำให้การทำงานของปอดเสื่อมประสิทธิภาพลง ทำให้หลอดลมอักเสบ มีอาการหอบหืด

- **ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๑๐ ไมครอน (PM 10)** เป็นฝุ่นที่มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางไม่เกิน ๑๐ ไมครอน เกิดจากการเผาไหม้เชื้อเพลิง การเผาในที่โล่ง กระบวนการอุตสาหกรรม การบด การไม่ หรือการทำให้เป็นผงจากการก่อสร้าง ส่งผลกระทบต่อสุขภาพเนื่องจากเมื่อหายใจเข้าไปสามารถเข้าไปสะสมในระบบทางเดินหายใจ

- **ก๊าซโอโซน (O₃)** เป็นก๊าซที่ไม่มีสีหรือมีสีฟ้าอ่อน มีกลิ่นฉุน ละลายน้ำได้เล็กน้อย เกิดขึ้นได้ทั้งในระดับบรรยากาศชั้นที่สูงจากผิวโลก และระดับชั้นบรรยากาศผิวโลกที่ใกล้พื้นดิน ก๊าซโอโซนที่เป็นสารมลพิษทางอากาศ คือ ก๊าซโอโซนในชั้นบรรยากาศผิวโลก เกิดจากปฏิกิริยาระหว่างก๊าซออกไซด์ของไนโตรเจน และสารประกอบอินทรีย์ระเหยง่าย โดยมีแสงแดดเป็นตัวเร่งปฏิกิริยา มีผลกระทบต่อ

สุขภาพ โดยก่อให้เกิดการระคายเคืองตา และระคายเคืองต่อระบบทางเดินหายใจและเยื่อต่างๆ ความสามารถในการทำงานของปอดลดลง เหนื่อยเร็ว โดยเฉพาะในเด็ก ผู้สูงอายุ และคนที่เป็นโรคปอดเรื้อรัง

- **ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO)** เป็นก๊าซที่ไม่มีสี กลิ่น และรส เกิดจากการเผาไหม้ที่ไม่สมบูรณ์ของเชื้อเพลิงที่มีคาร์บอนเป็นองค์ประกอบ ก๊าซนี้สามารถสะสมอยู่ในร่างกายได้โดยจะไปรวมตัวกับฮีโมโกลบินในเม็ดเลือดแดงได้ดีกว่าออกซิเจนประมาณ ๒๐๐ - ๒๕๐ เท่า เมื่อหายใจเข้าไปทำให้ก๊าซชนิดนี้จะไปแย่งจับกับฮีโมโกลบินในเลือด เกิดเป็นคาร์บอกซีฮีโมโกลบิน (CoHb) ทำให้การลำเลียงออกซิเจนไปสู่เซลล์ต่างๆ ของร่างกายลดน้อยลง ส่งผลให้ร่างกายเกิดอาการอ่อนเพลีย และหัวใจทำงานหนักขึ้น

- **ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO₂)** เป็นก๊าซที่ไม่มีสีและกลิ่น ละลายน้ำได้เล็กน้อย มีอยู่ทั่วไปในธรรมชาติ หรือเกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น การเผาไหม้เชื้อเพลิงต่างๆ อุตสาหกรรมบางชนิด ก๊าซนี้มีผลต่อระบบการมองเห็นและผู้ที่มีการหอบหืดหรือ โรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจ

- **ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO₂)** เป็นก๊าซที่ไม่มีสี หรืออาจมีสีเหลืองอ่อนๆ มีรสและกลิ่นที่ระดับความเข้มข้นสูง เกิดจากธรรมชาติและการเผาไหม้เชื้อเพลิงที่มีกำมะถัน (ซัลเฟอร์) เป็นส่วนประกอบสามารถละลายน้ำได้ดี สามารถรวมตัวกับสารมลพิษอื่น แล้วก่อตัวเป็นอนุภาคฝุ่นขนาดเล็กได้ ก๊าซนี้มีผลกระทบโดยตรงต่อสุขภาพ ทำให้เกิดการระคายเคืองต่อเยื่อตา ผิวหนัง และระบบทางเดินหายใจ หากได้รับเป็นเวลานานๆ จะทำให้เป็นโรคหลอดลมอักเสบเรื้อรังได้

ดัชนีคุณภาพอากาศของประเทศไทย แบ่งเป็น ๕ ระดับ คือ ตั้งแต่ ๐ ถึง ๒๐๑ ขึ้นไป ซึ่งแต่ละระดับจะใช้สีเป็นสัญลักษณ์เปรียบเทียบกับระดับของผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย รายละเอียดดังตารางที่ ๑ โดยดัชนีคุณภาพอากาศ ๑๐๐ จะมีค่าเทียบเท่ากับมาตรฐานคุณภาพอากาศในบรรยากาศโดยทั่วไป หากดัชนีคุณภาพอากาศมีค่าสูงเกินกว่า ๑๐๐ แสดงว่าค่าความเข้มข้นของมลพิษทางอากาศมีค่าเกินมาตรฐาน และคุณภาพอากาศในวันนั้นจะเริ่มมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน

	๐ - ๒๕	๒๖ - ๕๐	๕๑ - ๑๐๐	๑๐๑ - ๒๐๐	๒๐๑ ขึ้นไป
ความหมายของสี	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	เริ่มมีผลกระทบต่อสุขภาพ	มีผลกระทบต่อสุขภาพ

ตารางที่ ๑ เกณฑ์ของดัชนีคุณภาพอากาศ (Air Quality Index : AQI) ของประเทศไทย

AQI	ความหมาย	สีที่ใช้	คำอธิบาย
๐ - ๒๕	คุณภาพอากาศดีมาก	ฟ้า	คุณภาพอากาศดีมาก เหมาะสำหรับกิจกรรมกลางแจ้งและการท่องเที่ยว
๒๖ - ๕๐	คุณภาพอากาศดี	เขียว	คุณภาพอากาศดี สามารถทำกิจกรรมกลางแจ้งและการท่องเที่ยวได้ตามปกติ
๕๑ - ๑๐๐	ปานกลาง	เหลือง	<u>ประชาชนทั่วไป</u> : สามารถทำกิจกรรมกลางแจ้งได้ตามปกติ <u>ผู้ที่ต้องดูแลสุขภาพเป็นพิเศษ</u> : หากมีอาการเบื้องต้น เช่น ไอ หายใจลำบาก ระคายเคืองตา ควรลดระยะเวลาทำกิจกรรมกลางแจ้ง
๑๐๑ - ๒๐๐	เริ่มมีผลกระทบต่อสุขภาพ	ส้ม	<u>ประชาชนทั่วไป</u> : ควรเฝ้าระวังสุขภาพ ถ้ามีอาการเบื้องต้น เช่น ไอ หายใจลำบาก ระคายเคืองตา ควรลดระยะเวลาการทำกิจกรรมกลางแจ้ง หรือใช้อุปกรณ์ป้องกันตนเองหากมีความจำเป็น <u>ผู้ที่ต้องดูแลสุขภาพเป็นพิเศษ</u> : ควรลดระยะเวลาการทำกิจกรรมกลางแจ้ง หรือใช้อุปกรณ์ป้องกันตนเองหากมีความจำเป็น ถ้ามีอาการทางสุขภาพ เช่น ไอ หายใจลำบาก ตาอักเสบ แน่นหน้าอก ปวดศีรษะ หัวใจเต้นไม่เป็นปกติ คลื่นไส้ อ่อนเพลีย ควรปรึกษาแพทย์
๒๐๑ ขึ้นไป	มีผลกระทบต่อสุขภาพ	แดง	ทุกคนควรหลีกเลี่ยงกิจกรรมกลางแจ้ง หลีกเลี่ยงพื้นที่ที่มีมลพิษทางอากาศสูง หรือใช้อุปกรณ์ป้องกันตนเอง หากมีความจำเป็น หากมีอาการทางสุขภาพควรปรึกษาแพทย์

ที่มา : <http://air4thai.pcd.go.th>

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM 2.5

- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

หน่วยงานที่มีบทบาทและภารกิจเกี่ยวข้องโดยตรง คือ กรมควบคุมมลพิษ ซึ่งบทบาทและภารกิจโดยทั่วไปเป็นไปตามบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นหลัก ได้แก่ การประกาศพื้นที่เขตควบคุมมลพิษ การกำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด การกำหนดประเภทของแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องควบคุมการปล่อยอากาศเสีย น้ำทิ้ง หรือขยะมูลฝอย การจัดตั้งคณะกรรมการควบคุมมลพิษเพื่อจัดทำนโยบายและแผนงานประสานงานในการลดปัญหามลพิษและเสนอมาตรการในการป้องกันมลพิษ โดยมีปลัด

กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมเป็นประธาน มีหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่จำเป็นในการจัดการมลพิษ ได้แก่ กำหนดหน้าที่ของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ กำหนดอัตราค่าบริการ ค่าปรับ และค่าสินไหมทดแทน หรือค่าเสียหาย ซึ่งเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบซึ่งปรากฏในบทกำหนดโทษ ในกรณีที่มีผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม

กรมควบคุมมลพิษ ได้ดำเนินการออกประกาศกระทรวง ข้อกำหนดกระทรวง ประกาศ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เช่น มาตรฐานระดับเสียงรถยนต์ มาตรฐานค่าควีนดำ และค่าก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ที่ยินยอมให้ระบายจากท่อไอเสียรถยนต์ การประกาศเขตควบคุมมลพิษ เป็นต้น

- **พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม**

ความมุ่งหมายหลักเพื่อควบคุมที่ตั้งและการประกอบกิจการโรงงาน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ และการรักษาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสุขภาพอนามัยของประชาชน โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมมลพิษทางอากาศนั้นได้ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมออกกฎกระทรวง กำหนดมาตรฐานและวิธีการควบคุมการปล่อยอากาศเสียซึ่งเกิดขึ้นจากการประกอบกิจการโรงงาน เช่น กฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ซึ่งห้ามมิให้ระบายอากาศเสียออกจากโรงงาน เว้นแต่จะทำให้อากาศที่ระบายออกมามีปริมาณสารเจือปนไม่เกินค่าที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด และที่ผ่านมามีประกาศกำหนดค่าปริมาณสารเจือปนในอากาศที่ระบายจากโรงงานหลายฉบับ นอกจากพระราชบัญญัตินี้ยังให้รัฐมนตรีมีอำนาจรวมถึงประกาศกำหนดชนิด คุณภาพวัตถุดิบหรือชนิดของพลังงานที่จะนำมาใช้ หรือผลิตในโรงงาน เช่น ห้ามใช้สาร CFC ในกระบวนการผลิต เป็นต้น

- **พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม**

ความมุ่งหมายหลักเพื่อควบคุมกิจการสาธารณสุขและอนามัยสิ่งแวดล้อม และในหมวดว่าด้วยเหตุรำคาญมีบทบัญญัติบางมาตราที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมมลพิษทางอากาศ โดยกำหนดว่าการกระทำใดอันเป็นเหตุให้เกิดกลิ่น รังสี ฝุ่นละออง เขม่าเถ้า จนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพถือว่าเป็นเหตุรำคาญ และให้อำนาจเจ้าพนักงานท้องถิ่นระงับ กำจัด และควบคุมเหตุรำคาญดังกล่าว และกรณีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในที่หรือทางสาธารณะ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งระงับหรือป้องกันเหตุดังกล่าว หากขัดขึ้นต้องระวางโทษทางอาญา ตลอดจนหากเหตุรำคาญที่เกิดขึ้นนั้นอาจเป็นอันตรายร้ายแรงต่อสุขภาพ เจ้าพนักงานท้องถิ่นอาจจัดการตามจำเป็น เพื่อป้องกันโดยให้ผู้ก่อเหตุรับผิดชอบค่าใช้จ่าย เพื่อการจัดการนั้น ส่วนกรณีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในสถานที่เอกชน เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้ระงับเหตุรำคาญ หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษทางอาญา และหากเหตุรำคาญนั้นอาจเป็นอันตรายร้ายแรงต่อสุขภาพหรือกระทบต่อความเป็นอยู่ที่เหมาะสมในการดำรงชีพของประชาชน เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งห้ามมิให้ใช้สถานที่นั้นจนกว่าจะได้มีการระงับเหตุรำคาญนั้นแล้ว เป็นต้น

- **พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒**

ความมุ่งหมายหลักเพื่อจัดการจราจรทางบก ควบคุมดูแลสภาพรถ ตลอดจนวางหลักเกณฑ์การใช้รถ และมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมมลพิษทางอากาศ โดยให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนดสภาพของรถที่อาจทำให้เสื่อมสุขภาพของประชาชน และห้ามมิให้นำรถที่มีสภาพดังกล่าวมาใช้ในทางเดินรถ หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับ รวมทั้งให้อำนาจผู้บัญชาการสำนักงานตำรวจแห่งชาติออกประกาศกำหนดเกณฑ์ของก๊าซ ฝุ่นควัน หรือละอองเคมีเกินเกณฑ์ดังกล่าวมาใช้ในทางเดินรถ ผู้ที่ฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับ นอกจากนั้นยังกำหนดให้ผู้ขับขี่รถบรรทุก จัดให้มีสิ่งป้องกันมิให้สิ่งของที่บรรทุกมา

เช่น หิน ดิน ทราย เชื้อเพลิงหรือสารเคมีอื่นๆ ตกหล่น รั่วไหล ส่งกลิ่นหรือปลิวไปจากรถ อันอาจก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศอีกด้วย

มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ PM 2.5

คณะรัฐมนตรี ในการประชุมเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ มีมติเห็นชอบแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหาหมอกควันและฝุ่นละออง” ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการแก้ไขปัญหาหมอกควันและฝุ่นละอองในภาพรวมของประเทศและพื้นที่วิกฤต โดยบูรณาการดำเนินงานร่วมกันทุกภาคส่วน ประกอบด้วย ๑๑ หน่วยงาน ดังนี้ ๑) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๒) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๓) กระทรวงการคลัง ๔) กระทรวงคมนาคม ๕) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ๖) กระทรวงพลังงาน ๗) กระทรวงมหาดไทย ๘) กระทรวงสาธารณสุข ๙) กระทรวงอุตสาหกรรม ๑๐) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และ ๑๑) สำนักนายกรัฐมนตรี กำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาหมอกควันและฝุ่นละออง PM 2.5 เป็น ๓ มาตรการ ดังนี้

- **มาตรการที่ ๑ :** การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ (การแก้ไขปัญหาในระยะเร่งด่วนและในช่วงวิกฤต) ซึ่งเป็นช่วงที่ปริมาณฝุ่นละออง PM 2.5 มีแนวโน้มสูงขึ้น และพบค่าเกินมาตรฐาน โดยกำหนดแผนเผชิญเหตุ/มาตรการตอบโต้สถานการณ์ ออกเป็น ๔ ระดับ ดังนี้

ระดับที่ ๑ ปริมาณฝุ่นละออง PM 2.5 มีค่าไม่เกิน ๕๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ให้ทุกส่วนราชการต้องดำเนินการตามภารกิจและอำนาจหน้าที่ตามสภาวะการณ์ปกติ

ระดับที่ ๒ ปริมาณฝุ่นละออง PM 2.5 มีค่าระหว่าง ๕๑ – ๗๕ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ให้ทุกส่วนราชการดำเนินการเพิ่มและยกระดับมาตรการต่างๆ ให้เข้มงวดขึ้น

ระดับที่ ๓ ปริมาณฝุ่นละออง PM 2.5 มีค่าระหว่าง ๗๖ – ๑๐๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร กำหนดให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ โดยใช้อำนาจตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องควบคุมพื้นที่หรือควบคุมแหล่งกำเนิดและกิจกรรมที่ก่อให้เกิดมลพิษ

ระดับที่ ๔ ปริมาณฝุ่นละออง PM 2.5 มากกว่า ๑๐๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร กำหนดให้มีการประชุมคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเป็นกรณีเร่งด่วนพิเศษ เพื่อเสนอแนวทางหรือมาตรการให้นายกรัฐมนตรีพิจารณาสั่งการ

- **มาตรการที่ ๒ :** การป้องกันและลดการเกิดมลพิษที่ต้นทาง (แหล่งกำเนิด) โดยลดการระบายมลพิษและลดจำนวนแหล่งกำเนิด จากยานพาหนะ การเผาในที่โล่ง/ภาคการเกษตร อุตสาหกรรม การก่อสร้างและผังเมือง และภาคครัวเรือน

- **มาตรการที่ ๓ :** การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการมลพิษ โดยการพัฒนาเครือข่ายการติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศ ทบพวน/ปรับปรุงกฎหมาย มาตรการ แนวทางปฏิบัติ และพัฒนาระบบฐานข้อมูล/ระบบคาดการณ์ เป็นต้น

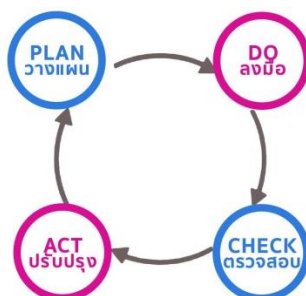
ในการนี้ กรุงเทพมหานคร ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ประสานงานและแก้ไขปัญหาหมอกควันและฝุ่นละออง ในกรุงเทพมหานคร เพื่อบูรณาการการทำงานร่วมกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันและฝุ่นละออง PM 2.5 ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ภายใต้แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหาหมอกควันและฝุ่นละออง” โดยมีคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันและฝุ่นละออง PM 2.5

ซึ่งมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นประธาน บูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรมควบคุมมลพิษ ในการติดตามสถานการณ์และเตรียมพร้อมมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ในพื้นที่กรุงเทพมหานครอย่างใกล้ชิด ร่วมกันทบทวนและปรับปรุงแผนในการควบคุมมลพิษทางอากาศจากแหล่งกำเนิดให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเพิ่มความเข้มงวดของมาตรการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง พร้อมกันนี้ กรุงเทพมหานคร มีช่องทางการแจ้งเตือนสถานการณ์ฝุ่นละออง PM 2.5 ให้ประชาชนรับทราบแบบเรียลไทม์ (Real time) พร้อมรายงานข้อมูลและให้คำแนะนำแก่ประชาชนในการป้องกันตนเองจากฝุ่นละออง ผ่านช่องทางต่างๆ ได้แก่

- www.bangkokairquality.com
- www.air4bangkok.com
- www.prbangkok.com
- Facebook : กองจัดการคุณภาพอากาศและเสียง สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร
- แอปพลิเคชัน : AirBKK รวมถึงจอแสดงผลบริเวณสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศ และจอแสดงผลแบบเคลื่อนที่

๕.๒ แนวคิดวงจรบริหารงานคุณภาพ (PDCA)

PDCA หรือวงจรเดมมิง (Deming's Cycle) คือ วงจรการบริหารงานคุณภาพ ที่ใช้ควบคุมและพัฒนาระบบการขององค์กรอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเปลี่ยนแปลงองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ประกอบด้วย ๔ ขั้นตอนดังนี้

P – Plan การวางแผน และวิเคราะห์ปัญหา เป็นการกำหนดเป้าหมายจากปัญหา และสร้างออกมาเป็นแผนในการดำเนินงาน เพื่อให้แผนงานประสบความสำเร็จ โดยจะต้องกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนเสียก่อน และต้องกำหนดให้ครอบคลุมกระบวนการตั้งแต่เริ่มต้นไปจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ เช่น มีปัญหาอะไรที่ควรแก้ไขหรือไม่ ใครเป็นผู้รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องบ้าง มีกระบวนการแก้ไขอย่างไร จากนั้นจัดทำเป็นแผนดำเนินงาน

D – DO การลงมือปฏิบัติ เป็นขั้นตอนของการลงมือปฏิบัติตามแผน โดยนำแผนงานที่กำหนดไว้มาใช้ดำเนินการจริงเพื่อให้เห็นผลลัพธ์ หัวใจสำคัญของขั้นตอนนี้คือ การทดสอบเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นการทดสอบแผนงานจากกระบวนการที่ก่อนหน้านี้เพื่อเก็บผลลัพธ์ โดยนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาเพิ่มและใช้งานจริงภายหลัง และหากพบข้อบกพร่องของงาน เพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงการทำงานในครั้งต่อไป

C – Check การตรวจสอบ เป็นขั้นตอนในการตรวจสอบ เพื่อหาช่องทางการพัฒนาระบบการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และพิจารณาผลลัพธ์ในขั้นตอนลงมือปฏิบัติว่าสามารถทำให้เป้าหมายที่วางแผนไว้

แต่แรกเป็นจริงได้หรือไม่ หากเป็นไปตามแผนที่ได้กำหนดไว้ ก็สามารถไปสู่ขั้นตอนต่อไปได้เลย แต่ถ้าไม่ประสบความสำเร็จ ก็จะต้องนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาสาเหตุของปัญหา ในขั้นตอนที่ ๑ - ๓ ใหม่ จนกว่าจะประสบความสำเร็จหรือผ่านตัวชี้วัดที่ได้กำหนดไว้

A – Act การปรับปรุงแก้ไขและวางแผนใหม่ เป็นขั้นตอนของการดำเนินการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้กระบวนการต่างๆ ดีขึ้น เมื่อเราได้วางแผน ทดสอบลงมือทำตามกระบวนการ ขั้นตอนต่อมา ก็คือการนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง หากมีข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นจากการตรวจสอบ ควรจะหาวิธีการและขั้นตอนในการแก้ไขทันที เพื่อไม่ให้ปัญหาที่เกิดขึ้นไม่เกิดขึ้นซ้ำอีก ถึงแม้ว่าการตรวจสอบจะไม่เกิดข้อบกพร่องก็ควรจะมีวิธีการพัฒนาปรับปรุงอยู่เสมอ เพื่อให้งานนั้นเกิดประสิทธิภาพที่ดีกว่าเดิม

● แนวคิดการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ (Networking)

เครือข่าย (Network) คือ การเชื่อมโยงของคน กลุ่มของคน หรือกลุ่มองค์กรด้วยกันด้วยความสมัครใจที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสาร หรือทำกิจกรรมร่วมกัน ภายใต้เป้าหมายและวิธีการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความเป็นอิสระ เท่าเทียมกัน ภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ เชื่อถือ เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน

ดังนั้น เครือข่ายต้องมีการจัดระบบให้กลุ่มบุคคลหรือองค์กรที่เป็นสมาชิกดำเนินกิจกรรมบางอย่างร่วมกัน เพื่อนำไปสู่จุดหมายที่เห็นพ้องต้องกัน ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมเฉพาะกิจตามความจำเป็น เมื่อภารกิจบรรลุเป้าหมายแล้ว เครือข่ายก็อาจยุบสลายไป แต่ถ้ามีความจำเป็นหรือมีภารกิจใหม่อาจกลับมารวมตัวกันได้ใหม่ หรือจะเป็นเครือข่ายที่ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องระยะยาวก็ได้

องค์ประกอบของเครือข่าย มี ๗ ประการ คือ

๑) มีการรับรู้มุมมองที่เหมือนกัน (Common perception) : สมาชิกในเครือข่าย ต้องมีความรู้สึกนึกคิดและการรับรู้เหมือนกันถึงเหตุผลในการเข้ามาร่วมกันเป็นเครือข่าย เช่น มีความเข้าใจในตัวปัญหาและมีจิตสำนึกในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน ประสบกับปัญหาอย่างเดียวกัน หรือต้องการความช่วยเหลือในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เป็นต้น ซึ่งจะส่งผลให้สมาชิกของเครือข่ายเกิดความรู้สึกผูกพันในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาหรือลดความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น

๒) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common vision) : การที่สมาชิกมองเห็นจุดมุ่งหมายในอนาคตที่เป็นภาพเดียวกัน มีการรับรู้และเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน และมีเป้าหมายที่จะเดินทางไปด้วยกัน จะทำให้กระบวนการขับเคลื่อนเกิดพลัง มีความเป็นเอกภาพ และช่วยผ่อนคลายความขัดแย้งอันเนื่องมาจากความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

๓) มีความสนใจหรือผลประโยชน์ร่วมกัน (Mutual interests/benefits) : สมาชิกของเครือข่ายเป็นมนุษย์ปุถุชนธรรมดาที่ต่างก็มีความต้องการเป็นของตัวเอง (Human needs) ถ้าการเข้าร่วมในเครือข่ายสามารถตอบสนองต่อความต้องการของเขาหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน ก็จะเป็นแรงจูงใจให้เข้ามามีส่วนร่วมในเครือข่ายมากขึ้น

๔) การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย (Stakeholders participation) : เป็นกระบวนการที่สำคัญมากในการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่าย เป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือกระทำอย่างเข้มแข็ง ดังนั้น สถานะของสมาชิกในเครือข่ายควรมีความเท่าเทียมกัน ทุกคนอยู่ในฐานะ “หุ้นส่วน (Partner)” ของเครือข่าย เป็นความสัมพันธ์ในแนวราบ (Horizontal relationship) คือความสัมพันธ์ฉันทน์ที่เพื่อนมากกว่าความสัมพันธ์ในแนวตั้ง (Vertical relationship) ในลักษณะเจ้านายลูกน้อง

๕) มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary relationship) : องค์ประกอบที่จะทำให้เครือข่ายดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง คือ การที่สมาชิกของเครือข่ายต่างก็สร้างความเข้มแข็งให้กันและกัน โดยนำจุดแข็งของฝ่ายหนึ่งไปช่วยแก้ไขจุดอ่อนของอีกฝ่ายหนึ่ง แล้วทำให้ได้ผลลัพธ์เพิ่มขึ้นในลักษณะพลังทวีคูณ ($๑ + ๑ > ๒$) มากกว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเมื่อต่างคนต่างอยู่

๖) การเกี่ยวพันพึ่งพากัน (Interdependence) : เป็นองค์ประกอบที่ทำให้เครือข่ายดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน การที่สมาชิกเครือข่ายตกอยู่ในสภาวะจำกัดทั้งด้านทรัพยากร ความรู้ เงินทุน กำลังคน ฯลฯ ไม่สามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างสมบูรณ์ได้ด้วยตนเองโดยปราศจากเครือข่าย จำเป็นต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในเครือข่าย การทำให้หุ้นส่วนของเครือข่ายยึดโยงกันอย่างเหนียวแน่น จำเป็นต้องทำให้หุ้นส่วนแต่ละคนรู้สึกว่าเขาหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งออกไปจะทำให้เครือข่ายล้มลงได้ การดำรงอยู่ของหุ้นส่วนแต่ละคนจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงอยู่ของเครือข่าย การเกี่ยวพันพึ่งพากันในลักษณะนี้จะส่งผลให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันโดยอัตโนมัติ

๗) มีปฏิสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยน (Interaction) : สมาชิกในเครือข่ายต้องทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เช่น มีการติดต่อกันผ่านทาง การเขียน การพบปะพูดคุย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือมีกิจกรรมประชุมสัมมนาาร่วมกัน โดยที่ผลของการปฏิสัมพันธ์นี้ต้องก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเครือข่ายตามมาด้วย

● แนวคิดการใช้เทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์ในการส่งเสริมสิทธิของภาคประชาชน (Social Network)

Social Network หรือ เครือข่ายสังคมออนไลน์ มักปรากฏให้เห็นในลักษณะของการนำมาใช้เพื่อดำเนินงานหรือกิจกรรมต่างๆ โดยมีตัวบุคคลหรือหน่วยงานต่างๆ ร่วมกันเป็นเครือข่าย เพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรร่วมกัน แลกเปลี่ยนแบ่งปันทรัพยากร ข้อมูลข่าวสาร ฯลฯ แต่ปัจจุบันคาดว่า Social Network จะหมายถึงระบบเครือข่ายบนโลกออนไลน์ หรือการติดต่อสื่อสารถึงกันผ่านอินเทอร์เน็ต

เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Networking Services : SNS) เป็นแพลตฟอร์มที่ให้บริการออนไลน์ที่เน้นการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยน แบ่งปันข้อมูลที่เป็นความสนใจร่วมกันเกี่ยวกับกิจกรรม เหตุการณ์ เรื่องราว ภาพ เพื่อสร้างเครือข่ายสังคม (Social Networks) หรือความสัมพันธ์ในสังคม (Social Relations) ระหว่างกลุ่มบุคคลผ่านทางอินเทอร์เน็ต มีการแบ่งปันให้ผู้อื่นที่อยู่ในเครือข่ายได้รับรู้ร่วมกัน เครือข่ายสังคมออนไลน์มักจะประกอบไปด้วย การพูดคุย ส่งข้อความ อีเมลล์ วิดีโอ เพลง อัปโหลดรูป บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่เป็นที่นิยม ได้แก่ Facebook Line Twitter Instagram Google YouTube สามารถแบ่งหมวดหมู่ของเครือข่ายสังคมออนไลน์ ได้มีการจำแนกหมวดหมู่ หรือ ประเภทของเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์และเป้าหมายของบุคคลในการเข้าเป็นสมาชิกในเครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งจำแนกออกเป็น ๕ กลุ่ม คือ

๑) Identity Network คือ เครือข่ายที่มีการแสดงออกซึ่งความเป็นตัวตนและอัตลักษณ์ของตน โดยมีการบอกเรื่องราวหรือข้อมูล เพื่อให้ผู้อื่นได้ทราบและเข้ามาแลกเปลี่ยนความเห็นระหว่างกัน

๒) Interested Network คือ เครือข่ายที่เป็นการรวมตัวกันของกลุ่มบุคคลโดยอาศัย “ความสนใจ” ที่ตรงกัน มาเป็นประเด็นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน

๓) Collaboration Network คือ เป็นกลุ่มเครือข่ายที่ร่วมกัน “ทำงาน” โดยมีการเสนอข้อมูลข่าวสารในเรื่องที่ตนเองสนใจหรือมีความถนัด แก่บุคคลในวงกว้างและเปิดโอกาสให้สามารถเข้ามาปรับแก้ข้อมูลระหว่างกันได้ ให้มีความถูกต้องมากยิ่งขึ้น

๔) Gaming/Virtual Reality หรือ โลกเสมือนจริง เป็นลักษณะของเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีลักษณะเป็นการสวมบทบาทของผู้เล่นในชีวิตจริงกับตัวละครในเกม มีการสนทนาโต้ตอบระหว่างกัน มีการทำกิจกรรมร่วมกัน เหมือนตนเองเป็นอีกบุคคลในเกมส์

๕) Professional Network คือ เครือข่ายที่มีการรวมตัวกันของกลุ่มผู้ใช้งานในอาชีพต่างๆ กัน

ด้วยเหตุนี้ การนำเอาเครือข่ายสังคมออนไลน์มาผนวกเป็นการทำงานในรูปแบบเครือข่าย จึงเป็นการสร้างเครือข่ายที่ทรงพลังและมีอิทธิพลมาก เนื่องด้วยการเข้าถึงข้อมูล ทำให้เครือข่ายเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งกลุ่มในเครือข่ายเอง หรือกลุ่มบุคคลภายนอกเครือข่าย ทั้งยังทำให้เครือข่ายสามารถเข้าพบปะปรึกษาและแลกเปลี่ยนพูดคุยกันได้ตลอดเวลา เพียงแต่มีการออนไลน์เท่านั้น ทั้งยังเป็นการสะดวกต่อการทำงานและลดค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมหรือค่าเดินทางลงเป็นอันมาก ทั้งยังสะดวกต่อการขยายเครือข่าย และการดำเนินการต่างๆ มีความต่อเนื่องอย่างเป็นรูปธรรม

● แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

หลักการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐ ซึ่งสามารถแบ่งระดับของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ออกเป็น ๕ ระดับ ดังนี้

๑) การให้ข้อมูลข่าวสาร (Inform) ถือเป็น การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุด แต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกของการที่ภาครัฐจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ วิธีการให้ข้อมูลข่าวสารสามารถใช้ช่องทางต่างๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่างๆ การจัดนิทรรศการ จดหมายข่าว การจัดงานแถลงข่าว การติดประกาศ และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

๒) การรับฟังความคิดเห็น (Consult) เป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และความเห็น เพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐ ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านทางเว็บไซต์ เป็นต้น

๓) การเกี่ยวข้อง (Involve) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานหรือร่วมเสนอแนะทางที่จะนำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูล ความคิดเห็น และความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การตั้งคณะเพื่อเสนอประเด็นนโยบาย เป็นต้น

๔) ความร่วมมือ (Collaboration) เป็นการให้กลุ่มประชาชน ผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วม โดยเป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการด้วย เป็นต้น

๕) การเสริมอำนาจแก่ประชาชน (Empower) เป็นขั้นตอนที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงที่สุด โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่างๆ โครงการกองทุนหมู่บ้านที่มอบอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมด การทำโครงการและกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดจากความต้องการของประชาชน เป็นต้น

ดังนั้น ทั้งทางภาครัฐและภาคประชาชน ควรมีการสร้างหลักการมีส่วนร่วมเข้าด้วยกัน เพื่อให้ต่างฝ่ายได้รับรู้ถึงปัญหาและความต้องการไปพร้อมกัน ประชาชนก็จะได้มีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้นในการทำกิจกรรมและการพัฒนาชุมชนของตนเองให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น เพราะการมีส่วนร่วมเป็นหลักประกันที่สำคัญที่จะทำให้ประชาชนทุกคนดำเนินชีวิตอยู่ในชุมชนได้อย่างยั่งยืน

๖. แนวทางการดำเนินการ / ระยะเวลา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

๖.๑ ขั้นตอนเตรียมงาน (Plan)

๖.๑.๑ จัดทำโครงการ เครือข่าย “นักสืบฝุ่น” พื้นที่เขตคลองเตย เพื่อเสนอขออนุมัติโครงการ

๖.๑.๒ จัดทำแผนปฏิบัติการโครงการ เครือข่าย “นักสืบฝุ่น” พื้นที่เขตคลองเตย ในการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ระดับเขต โดยกำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม บทบาทหน้าที่และมอบหมายภารกิจผู้รับผิดชอบ พร้อมกำหนดระยะเวลาดำเนินการ เพื่อมุ่งเน้นการควบคุม ป้องกันแหล่งกำเนิดฝุ่นละออง PM 2.5 ให้มีประสิทธิภาพและเกิดผลเป็นรูปธรรม

๖.๑.๓ จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ในพื้นที่เขตคลองเตย โดยมีผู้อำนวยการเขตเป็นผู้อำนวยการศูนย์ฯ มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

- วางแผนและกำหนดมาตรการเร่งด่วนในการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ในพื้นที่เขตคลองเตย ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในพื้นที่ นโยบายและมาตรการในระดับกรุงเทพมหานคร และระดับประเทศ รวมทั้งถือปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- เฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ฝุ่นละออง PM 2.5 ในพื้นที่ และรายงานไปยังศูนย์ปฏิบัติการติดตามสถานการณ์ฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) ในกรุงเทพมหานคร เพื่อรายงานสถานการณ์ให้ผู้บริหารกรุงเทพมหานครทราบทุกวัน จนกว่าสถานการณ์จะเข้าสู่ภาวะปกติ

- วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ฝุ่นละออง PM 2.5 ในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เพื่อสั่งการเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่และกฎหมายกำหนด รวมทั้งบูรณาการความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ในพื้นที่เขตคลองเตย

- แต่งตั้งคณะทำงานหรือมอบหมายเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานของศูนย์ปฏิบัติการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ในพื้นที่เขตคลองเตย

- กำกับ ดูแล ควบคุมและติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ในพื้นที่เขตคลองเตย มีเอกภาพและประสิทธิภาพ

- ชี้แจงและประชาสัมพันธ์ต่อประชาชน เพื่อสร้างความรู้เท่าทันและความเข้าใจที่ตรงกัน โดยดำเนินการแจ้งเตือนสถานการณ์ฝุ่นละออง PM 2.5 และการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันและลดผลกระทบต่อสุขภาพผ่านสื่อต่างๆ

๖.๑.๔ จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานตามแผนปฏิบัติการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ระดับเขต โดยคณะทำงานฯ ประกอบด้วย ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล ฝ่ายโยธา และฝ่ายเทคนิค โดยกำหนดให้มีหน้าที่รับผิดชอบ ดังนี้

ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล

- ตรวจสอบและควบคุมสุขภาพลักษณะของฌาปนสถานในพื้นที่ให้ปฏิบัติตามข้อควรปฏิบัติในการเผาศพอย่างถูกวิธีเพื่อควบคุมมลพิษในอากาศ
- ควบคุมการเผาขยะและการเผาในที่โล่งทุกประเภทในพื้นที่เขตคลองเตย
- ตั้งจุดตรวจวัดค่าควันดำของรถยนต์ และห้ามมิให้มีการนำรถที่มีควันดำเกินค่ามาตรฐานออกมาวิ่งใช้งาน และการตรวจวัดค่าควันดำของรถราชการเครื่องยนต์ดีเซลของสำนักงานเขตให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่กฎหมายกำหนด
- ตรวจสอบ ควบคุมแหล่งกำเนิดประเภทโรงงานอุตสาหกรรม การก่อสร้างโรงงานผสมคอนกรีต (แพล้นปูน) รวมถึงกิจการอื่นๆ ที่ก่อให้เกิดฝุ่นละออง PM 2.5 ให้ปฏิบัติเป็นไปตามกฎหมายที่กำหนดและมาตรการลดฝุ่นอย่างเคร่งครัด
- รณรงค์ให้ประชาชนใช้รถสาธารณะแทนรถยนต์ส่วนตัว และการดูแลบำรุงรักษาเครื่องยนต์ของยานพาหนะให้มีประสิทธิภาพพร้อมใช้งาน รวมถึงการลดมลพิษด้วยการไม่ขับช่วยดับเครื่องยนต์
- ติดตามและเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพจากฝุ่นละออง PM 2.5 แนะนำการปฏิบัติตัวและให้คำปรึกษาด้านผลกระทบต่อสุขภาพ และสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันฝุ่นละอองแก่ประชาชนในพื้นที่เสี่ยง

ฝ่ายโยธา

- ตรวจสอบ ควบคุมแหล่งกำเนิดประเภทก่อสร้างให้ปฏิบัติเป็นไปตามกฎหมายที่กำหนด และมาตรการลดฝุ่นอย่างเคร่งครัด
- กำกับดูแลผู้รับเหมาก่อสร้าง หรือซ่อมบำรุงเส้นทาง ในความรับผิดชอบของสำนักงานเขต ก่อสร้างให้ปฏิบัติตามกฎหมายและมาตรการลดฝุ่นอย่างเคร่งครัด

ฝ่ายเทศกิจ

- ควบคุมการเผาขยะและการเผาในที่โล่งทุกประเภทในพื้นที่เขตคลองเตย
- ตรวจสอบควบคุมแหล่งกำเนิดประเภทก่อสร้างให้ปฏิบัติเป็นไปตามกฎหมายที่กำหนด และมาตรการลดฝุ่นอย่างเคร่งครัด
- อำนวยความสะดวกให้เกิดการจราจรที่คล่องตัว การตั้งจุดตรวจวัดค่าควันดำของรถยนต์ และห้ามมิให้มีการนำรถที่มีควันดำเกินมาตรฐานออกมาวิ่งใช้งาน

พร้อมกันนี้ยังทำหน้าที่ติดต่อประสานข้อมูลกับ “นักสืบฝุ่น” กรณีแจ้งเหตุพบการกระทำผิดหรือพบการกระทำที่ก่อให้เกิดปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ในพื้นที่เขตคลองเตย เพื่อดำเนินการตรวจสอบ ควบคุมให้เป็นไปตามกฎหมายและมาตรการป้องกันฝุ่นละออง PM 2.5 อย่างเคร่งครัด เกิดการบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและประชาชน ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ในพื้นที่ได้ดียิ่งขึ้น

๖.๒ การดำเนินการ (Do)

๖.๒.๑ รับสมัครผู้นำชุมชนหรืออาสาสมัครสาธารณสุขในพื้นที่ เพื่อจัดตั้งเป็นเครือข่าย “นักสืบฝุ่น” โดยติดต่อทางปัญญา ฝึกอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องฝุ่นละออง PM 2.5 และแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5

๖.๒.๒ ดำเนินการฝึกอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องฝุ่นละออง PM 2.5 และแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ให้แก่ผู้สมัคร “นักสืบฝุ่น”

๖.๒.๓ จัดตั้งทีม “นักสืบฝุ่น” พร้อมมอบหมายภารกิจทำหน้าที่ในการเฝ้าระวัง ช่วยกันเป็นหูเป็นตาให้กับสำนักงานเขตคลองเตย พร้อมส่งข้อมูลหรือแจ้งเหตุหากพบการกระทำผิดหรือการกระทำที่ก่อให้เกิดปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ในพื้นที่เขตคลองเตย ผ่านแอปพลิเคชัน Line และ Facebook Fan page เพื่อให้ปัญหาเหล่านั้นได้รับการแก้ไขได้อย่างครอบคลุม ทัวถึง และทันท่วงที และทำหน้าที่ในการสื่อสารเตือนภัยระดับค่าฝุ่นละออง PM 2.5 แก่สาธารณชนให้มีการป้องกันสุขภาพอย่างเหมาะสมเป็นประจำทุกวัน เพื่อสร้างความตระหนักถึงปัญหาด้านสุขภาพต่อวิกฤตฝุ่นละออง PM 2.5 ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การติดตั้งธงสี การติดจอแสดงผล หรือการติดป้ายประชาสัมพันธ์แจ้งเตือน เป็นต้น โดยติดไว้บริเวณด้านหน้าที่ทำการชุมชนหรือศูนย์สุขภาพชุมชนที่สามารถเห็นได้อย่างชัดเจน รวมถึงการแจ้งผ่านเสียงตามสายของชุมชน ทั้งนี้ ให้รายงานผลการปฏิบัติหน้าที่/สถิติการส่งข้อมูลหรือการแจ้งเหตุ เป็นประจำทุกเดือนต่อศูนย์ปฏิบัติการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ในพื้นที่เขตคลองเตย

๖.๒.๔ สร้างเครือข่าย “นักสืบฝุ่น” ในพื้นที่เพิ่มเติม โดยสมาชิก “นักสืบฝุ่น” นำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปถ่ายทอดต่อให้แก่ประชาชนในพื้นที่ พร้อมทั้งเชิญชวนให้เข้าร่วมเป็นเครือข่าย “นักสืบฝุ่นประจำชุมชน” ถือเป็นกรขยายเครือข่าย เพิ่มจำนวนสมาชิกในการมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ในพื้นที่เขตคลองเตย เพื่อร่วมแก้ไขปัญหามหากรรมของพื้นที่ได้อย่างจริงจังและยั่งยืน โดยอาศัยหลักพฤติกรรมศาสตร์ คือ ผู้ที่จะคอยดูแลสอดส่อง/ตรวจสอบการกระทำผิดของผู้อื่น คนคนนั้นจะต้องไม่กระทำผิดนั้นเสียเอง

๖.๓ ติดตามและประเมินผล (Check)

๖.๓.๑ คณะทำงานตามแผนปฏิบัติการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ระดับเขต ควบคุม กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน และสรุปผลการดำเนินงานของทีม “นักสืบฝุ่น” โดยพิจารณาจากรายงานผลการปฏิบัติหน้าที่/สถิติการส่งข้อมูลหรือการแจ้งเหตุ ประจำเดือน และการลงพื้นที่เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานในเชิงตรงเฝ้าเยี่ยมให้กำลังใจ โดยกำหนดจำนวน ๒ ครั้ง (ระยะเวลา ๓ เดือนต่อครั้ง)

๖.๓.๒ จัดประชุมคณะกรรมการศูนย์ปฏิบัติการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ในพื้นที่เขตคลองเตย เพื่อสรุปรายงานผลการดำเนินงาน และนำปัญหาอุปสรรคข้อบกพร่องที่เจอขณะปฏิบัติงานตามแผนมาสรุป เพื่อกำหนดหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน พร้อมสรุปความก้าวหน้าของการดำเนินงานให้คณะกรรมการฯ ทราบเดือนละ ๑ ครั้ง

๖.๓.๓ สรุปรายงานผลการดำเนินงานและแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องพร้อมข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข เสนอต่อผู้บังคับบัญชาทราบ

๖.๔ การปรับปรุงแก้ไข (Act)

๖.๔.๑ นำสรุปรายงานผลการดำเนินงาน และบททวนแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ของเครือข่าย “นักสืบฝุ่น” มาปรับปรุงเป็นคู่มือปฏิบัติงานของ “นักสืบฝุ่น

ประจำชุมชน” เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาให้ดีขึ้นจากเดิม รวมถึงนำไปปรับแก้ในแผนปฏิบัติการ
โครงการเครือข่าย “นักสืบฝุ่น” พื้นที่เขตคลองเตย ให้มีประสิทธิภาพและเกิดผลเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

๖.๔.๒ พัฒนาจัดทำต้นแบบในการบริหารจัดการปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ระดับเขต
โดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

๖.๒ ระยะเวลาดำเนินการ

งบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๖๗ (ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๖ – ๓๐ กันยายน ๒๕๖๗) ตามแผนปฏิบัติงานดังนี้

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	พ.ศ. ๒๕๖๖			พ.ศ. ๒๕๖๗								
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
๑. จัดทำโครงการเพื่อเสนอขออนุมัติ	←→											
๒. จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ในพื้นที่เขตคลองเตย และคณะทำงานตามแผนปฏิบัติการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM 2.5 ระดับเขต <ul style="list-style-type: none"> ● โดยคณะทำงานฯ ประกอบด้วย <ul style="list-style-type: none"> - ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพิบาล - ฝ่ายโยธา - ฝ่ายเทศกิจ 		←→										
๓. รับสมัครผู้นำชุมชนหรืออาสาสมัครสาธารณสุขในพื้นที่ เพื่อจัดตั้งเป็นเครือข่าย “นักสืบฝุ่น”		←→										
๔. ฝึกอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องฝุ่นละออง PM 2.5 และแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5			←→									
๕. จัดตั้งทีม “นักสืบฝุ่น” โดยมีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานเครือข่าย “นักสืบฝุ่น” พื้นที่เขตคลองเตย พร้อมมอบหมายภารกิจหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ ดังนี้ (ต่อแผ่น ๒)				←→								

๗. ประโยชน์จากการศึกษา

๗.๑ ผู้นำชุมชนหรืออาสาสมัครสาธารณสุข มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องฝุ่นละออง PM 2.5 และแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดต่อให้แก่ประชาชนในพื้นที่เขตคลองเตย

๗.๒ เกิดการพัฒนาเครือข่ายภาคประชาชนในรูปแบบ “นักสืบฝุ่นประจำชุมชน” เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นหูเป็นตาและแจ้งเบาะแสให้แก่หน่วยงานภาครัฐ กรณีพบการกระทำผิดหรือการกระทำที่ก่อให้เกิดปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ในพื้นที่ ถือเป็นกรแก้ไขปัญหาเชิงรุก ส่งผลให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างครอบคลุม ทั้งถึงและทันที่

๗.๓ ประชาชนในพื้นที่เกิดความตระหนัก มีจิตสำนึกและเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ในพื้นที่ ตลอดจนเฝ้าระวังปัญหาด้านสุขภาพจากฝุ่นละออง PM 2.5 สามารถป้องกันตนเองและแนะนำผู้อื่นได้

๘. งบประมาณ

ไม่มีงบประมาณ

๙. แนวทางการติดตามและประเมินผล

๙.๑ ตัวชี้วัดความสำเร็จระดับผลผลิต (Output) และระดับผลลัพธ์ (Outcome)

๙.๒ วิธีการและเครื่องมือในการติดตามและการประเมินผลความสำเร็จ รายละเอียดตามตารางเปรียบเทียบตัวชี้วัดความสำเร็จ ดังต่อไปนี้

เป้าหมาย/วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	วิธีการ / เครื่องมือที่ใช้ในการติดตาม
<p>เป้าหมาย</p> <p>๑. พัฒนาเครือข่าย “นักสืบฝุ่นประจำชุมชน” ในพื้นที่เขตคลองเตย</p> <p>๒. จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ในพื้นที่เขตคลองเตย</p>	<p>ผลผลิต (Output)</p> <p>- มีสมาชิกเครือข่าย “นักสืบฝุ่น” จากตัวแทนผู้นำชุมชนหรืออาสาสมัครสาธารณสุขในพื้นที่เขตคลองเตย จำนวน ๓๙ ชุมชน ชุมชนละ ๑๐ คน รวมทั้งสิ้น ๓๙๐ คน</p> <p>- มีเครือข่าย “นักสืบฝุ่น” ในพื้นที่เขตคลองเตย ในสื่อสังคมออนไลน์ จำนวน ๒ เครือข่าย</p> <p>- มีศูนย์ปฏิบัติการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ในพื้นที่เขตคลองเตย จำนวน ๑ ศูนย์</p>	<p>- ใบบันทึก “นักสืบฝุ่น”</p> <p>- คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานเครือข่าย “นักสืบฝุ่น” พื้นที่เขตคลองเตย</p> <p>- จัดตั้งกลุ่มสมาชิกเครือข่ายในแอปพลิเคชัน Line และ Facebook Fan page</p> <p>- คำสั่งจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ในพื้นที่เขตคลองเตย</p> <p>- รายงานการประชุมคณะกรรมการและคณะทำงานตั้งศูนย์ปฏิบัติการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ระดับเขต</p>

เป้าหมาย/วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	วิธีการ / เครื่องมือที่ใช้ในการติดตาม
วัตถุประสงค์ ๓. เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ในพื้นที่เขตคลองเตย	ผลผลิต (Outcome) - มีการส่งข้อมูลหรือแจ้งเหตุหากพบการกระทำผิดหรือการกระทำที่ก่อให้เกิดปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ในพื้นที่เขตคลองเตย ผ่านแอปพลิเคชัน Line และ Facebook Fan page - มีการสื่อสารเตือนภัยระดับค่าฝุ่นละออง PM 2.5 ให้มีการป้องกันสุขภาพ	- รายงานผลประจำเดือน/สถิติการส่งข้อมูลหรือแจ้งเหตุ - บริเวณด้านหน้าที่ทำการชุมชนหรือศูนย์สุขภาพชุมชน มีการติดตั้งธงสีหรือการติดป้ายประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนระดับค่าฝุ่นละออง PM 2.5 ที่เป็นปัจจุบัน

๑๐. ข้อเสนอแนะ

๑๐.๑ ควรพัฒนาเครือข่าย “นักสืบฝุ่น” ในพื้นที่เขตคลองเตย โดยขยายกลุ่มเป้าหมายจากกลุ่มผู้นำชุมชนหรืออาสาสมัครสาธารณสุขในพื้นที่ (นาร์่อง) ไปสู่กลุ่มเป้าหมายอื่นๆ ที่มีศักยภาพและความสามารถในการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ในพื้นที่ ช่วยกันเป็นหูเป็นตาให้กับสำนักงานเขต เช่น คนขับรถจักรยานยนต์รับจ้าง ผู้ค้าหาบเร่ – แผงลอย รวมถึงสถานประกอบการต่างๆ ในพื้นที่เขต เป็นต้น เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง และเกิดความยั่งยืน

๑๐.๒ การดำเนินการมีส่วนร่วมของประชาชน มีส่วนช่วย/สนับสนุนในการเข้ามาวางแผนและดำเนินงานเพื่อส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมในการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ของประชาชนในพื้นที่ ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละชุมชน/พื้นที่ อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยมีหน่วยงานภาครัฐช่วยสนับสนุนเพื่อให้เกิดการบูรณาการ สร้างเครือข่ายความร่วมมือของภาครัฐและภาคประชาชน นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

๑๐.๓ ผู้บริหารกรุงเทพมหานครนำไปพัฒนาปรับปรุงและขยายผลให้ครอบคลุม ๕๐ เขต

เอกสารอ้างอิง

กองจัดการคุณภาพอากาศและเสียง กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

ข้อมูลดัชนีคุณภาพอากาศ. สืบค้นจาก http://air4thai.pcd.go.th/webV2/aqi_info.php

กองจัดการคุณภาพอากาศและเสียง สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร. รายงานผลการตรวจวัด

คุณภาพอากาศ. สืบค้นจาก <https://stations.airbkk.com>

กองจัดการคุณภาพอากาศและเสียง สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร. รายงานการตรวจวัดคุณภาพอากาศ. สืบค้นจาก

<https://airquality.airbkk.com/PublicWebClient/#/Modules/Aqs/HomePage>

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. คู่มือปฏิบัติการในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษ PM 2.5 ระดับจังหวัด. สืบค้นจาก

file:///C:/Users/Administrator/Downloads/pcdnew-2021-06-15_06-29-32_017176.pdf

พงษ์ศักดิ์ ปัตถา. กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน (PM 2.5)

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษ PM 2.5 สืบค้นจาก

<https://www.pdmo.go.th/pdmomedia/documents/2020/Jan/มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษ%20PM%202.pdf>

วิชาการรอบตัวเรา. PDCA วงจรแห่งความสำเร็จ. สืบค้นจาก

<https://vcharkarn.com/article/pdca-วงจรแห่งความสำเร็จ/>

ดร.กุลทัต หงษ์ขยางกูร และ ผศ.ดร.ปรัชญานันท์ เทียงจรรยา. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. การสร้างและการบริหารเครือข่าย. สืบค้นจาก

http://hsmi2.psu.ac.th/upload/forum/paper_1598_5f69ce9304e915f69ce.pdf